

HANDLEIDING

**BIJ COMMUNICATIE-
MATERIALEN ABS-
ZORGPROFESSIONALS**

HANDLEIDING BIJ COMMUNICATIEMATERIALEN ABS-ZORGPROFESSIONALS

Deze handleiding biedt praktische richtlijnen voor het gebruik van de communicatiematerialen van ABS-zorgprofessionals¹. Alle materialen zijn beschikbaar op: <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/>. Ze zijn bedoeld voor organisaties in de zorg die willen bijdragen aan een gezond en veilig werk- en leerklimaat waarin verslaving wordt erkend als ziekte en problematisch middelengebruik en verslaving bespreekbaar is.

Een goede gezondheid van zorgprofessionals is essentieel voor veilige patiëntenzorg². Problematisch middelengebruik en verslaving³ vormen niet alleen een risico voor de betrokken zorgprofessional, maar kunnen ook de veiligheid van patiënten in gevaar brengen. Het bespreekbaar maken van dit onderwerp en het tijdig begeleiden en behandelen van zorgprofessionals is van groot belang. Daarom heeft de KNMG in 2011 het steunpunt ABS-artsen opgericht. Sinds de start hebben honderden artsen contact opgenomen met het steunpunt voor steun en advies. In de loop der jaren is het steunpunt steeds verder ontwikkeld en uitgebreid tot wat het nu is: ABS-zorgprofessionals.

In samenwerking met diverse beroepsverenigingen en partners kunnen we alle campagnematerialen van ABS-zorgprofessionals beschikbaar stellen. Elke beroepsvereniging en zorgorganisatie kan een aantal materialen aanpassen door een eigen logo toe te voegen en materialen gebruiken in de vorm waarin ze voor ABS-zorgprofessionals zijn ontwikkeld. Deze handleiding helpt u om de materialen effectief in te zetten als onderdeel van de communicatiestrategie van uw organisatie.

¹ ABS-zorgprofessionals biedt hulp aan zorgprofessionals en hun omgeving bij problematisch middelengebruik en verslaving. Het hulpprogramma bestaat uit steun, advies, begeleiding en/of monitoring. Daarnaast werkt ABS-zorgprofessionals aan het bespreekbaar maken van middelengebruik en verslaving in de zorgsector. De afkorting in ABS-zorgprofessionals staat voor abstinentie - onthouding van verslavende middelen - en het antiblokkeersysteem van een auto.

² Waar patiënt staat, kan ook cliënt gelezen worden.

³ In de DSM-5 wordt gesproken van stoornissen in het gebruik van middelen en bijvoorbeeld gokstoornis. In onze communicatie hebben we de volgende keuze gemaakt: we gebruiken de term verslaving om stoornissen in middelengebruik en gedragsverslaving aan te duiden. Bij gedragsverslaving kunt u denken aan gok-, game- en seksverslaving. Omdat in de volksmond en de praktijk nog veel gesproken wordt over problematisch middelengebruik en verslaving, hanteren wij tevens deze termen in het kader van bewustwording en vroegsignalering.

CAMPAGNES

ABS-ZORGPROFESSIONALS

ABS-zorgprofessionals voert een communicatiestrategie met twee hoofddoelen:

- Zorgprofessionals weten hoe zij problematisch middelengebruik en verslaving onderling bespreekbaar kunnen maken.
- Zorgprofessionals, hun collega's, werkgevers of naasten nemen contact op met het steunpunt van ABS-zorgprofessionals voor advies en ondersteuning bij problematisch middelengebruik of verslaving.

Om deze doelen te bereiken, zijn er twee campagnes ontwikkeld:

1. **Bewustwordingscampagne:** gericht op kennisverbetering en bespreekbaar maken van problematisch middelengebruik en verslaving.
2. **Steunpuntcampagne:** gericht op het vergroten van de naamsbekendheid van het steunpunt van ABS-Zorgprofessionals voor advies en ondersteuning.

Bij het gebruik van de communicatiematerialen van ABS-zorgprofessionals is het belangrijk te beseffen dat:

- Zorgprofessionals met een stoornis in het gebruik van middelen of een gedragsverslaving vaak pas laat of geen hulp zoeken.
- Collega's, werkgevers, vrienden en familie een belangrijke rol kunnen spelen in het vroegtijdig signaleren en het bespreekbaar maken van deze problematiek.
- Problematisch middelengebruik en gedragsverslavingen een risico vormen voor de patiëntveiligheid, de gezondheid van de zorgprofessional en een gezond en veilig werk- en leerklimaat.
- Beleid gericht op middelengebruik en verslaving essentieel is om een gezond en veilig werk- en leerklimaat te creëren waarin:
 - Zorgprofessionals open in gesprek durven te gaan met collega's die mogelijk te maken hebben met een stoornis in het gebruik van middelen of een gedragsverslaving.
 - Zorgprofessionals die te maken hebben met problematisch middelengebruik of een gedragsverslaving zich veilig voelen om hulp te zoeken en na behandeling weer kunnen terugkeren naar hun werk.

Woordgebruik

Voordat u aan de slag gaat, is het belangrijk te beseffen dat bij teksten over het onderwerp problematisch middelengebruik en verslaving, het woordgebruik nauw luistert. We delen graag onze inzichten hierover en hoe er in de communicatie van ABS-zorgprofessionals bewust een aantal keuzes gemaakt zijn:

Waarom gebruikt ABS-zorgprofessionals de termen problematisch middelengebruik en verslaving en wat verstaat ABS-zorgprofessionals daaronder?

In de DSM-5 wordt niet meer gesproken van misbruik en afhankelijkheid, maar van stoornissen in het gebruik van middelen en bijvoorbeeld gokstoornis. ABS-zorgprofessionals gebruikt de term verslaving om stoornissen in middelengebruik en gedragsverslaving aan te duiden. Bij gedragsverslaving kunt u denken aan gok-, game- en seksverslaving. Omdat in de volksmond en de praktijk nog veel gesproken wordt over problematisch middelengebruik en verslaving, hanteren wij tevens deze termen in het kader van bewustwording en vroegsignalering.

Waarom hecht ABS-zorgprofessionals veel waarde aan een bepaald gebruik van woorden als 'verslaving' en 'verslaafd'?

Onbewust kunt u in uw taalgebruik vooroordelen laten doorklinken. Het is van belang om u daarvan bewust te zijn. Stoornissen in middelengebruik en gedragsverslaving zijn ziektes. Zorgprofessionals kunnen een stoornis in middelengebruik of gedragsverslaving hebben, ze zijn niet hun ziekte. Daarom is het bijvoorbeeld van belang om te spreken over 'een zorgprofessional met een stoornis in middelengebruik of verslaving' in plaats van 'een verslaafde zorgprofessional' of 'een zorgprofessional die kampt met een verslaving'.

Wat is het onderscheid tussen 'bespreekbaar maken' en 'aanspreken'?

Er is een onderscheid tussen iets bespreekbaar maken of met elkaar in gesprek gaan en iemand op gedrag aanspreken. Bespreekbaar maken en met elkaar in gesprek gaan, geven de ruimte om in een gelijkwaardige setting je zorgen te uiten richting je collega. Zonder oordeel. En dat is bij een ziekte als verslaving van belang.

Communicatiematerialen bewustwordingscampagne

De bewustwordingscampagne stimuleert zorgprofessionals na te denken en samen in gesprek te gaan over problematisch middelengebruik en verslaving. Door het gebruik van vragen en feiten wordt de urgentie van dit onderwerp benadrukt en een open dialoog gefaciliteerd.

De bewustwordingscampagne bevat de volgende materialen die u kunt downloaden en gebruiken:

- Advertenties voor vakbladen
- Afbeeldingen voor LinkedIn en PowerPointpresentaties
- Posters
- Gesprekskaarten
- Informatiesheets

Deze materialen zijn ontworpen om:

- Dialoog en betrokkenheid te stimuleren binnen beroepsgroepen en organisaties.
- Bewustwording op gang te brengen dat problematisch middelengebruik en verslaving behandelbare ziektes zijn die niet samengaan met werk.

Voorbeelden bewustwordingscampagne

A4 advertentie stand

A5 advertentie liggend

A6 advertentie stand

Informatiesheet

Afbeeldingen voor LinkedIn

Voorbeelden uit kaartenset

Afbeeldingen voor PowerPointpresentaties

Communicatiematerialen steunpuntcampagne

De steunpuntcampagne moedigt zorgprofessionals en hun omgeving aan om contact op te nemen met het steunpunt voor advies en ondersteuning bij problematisch middelengebruik en verslaving.

De steunpuntcampagne bevat de volgende materialen die u kunt downloaden en gebruiken:

- Advertenties voor vakbladen
- Afbeeldingen voor LinkedIn en PowerPointpresentaties
- Flyer voor het steunpunt van ABS-zorgprofessionals
- Folder voor het monitoringsprogramma van ABS-zorgprofessionals

Deze materialen zijn ontworpen om:

- De naamsbekendheid van het steunpunt van ABS-zorgprofessionals te vergroten.
- Zorgprofessionals en hun omgeving te informeren over problematisch middelengebruik en verslaving.
- Zorgprofessionals, collega's, werkgevers, familie en vrienden te activeren om contact op te nemen met het steunpunt voor advies en ondersteuning.

Toegang tot communicatiematerialen

Alle materialen voor beide campagnes zijn te bekijken en te downloaden op deze speciale pagina: <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/>. Wilt u video's of artikelen van ABS-zorgprofessionals delen? Video's vindt u op het YouTube-kanaal: <https://www.youtube.com/@ABSzorgprofessionals> en artikelen op de website: <https://abs-zorgprofessionals.nl/artikelen/>.

Voorbeelden steunpuntcampagne

A4 advertentie stand

A5 advertentie liggend

A6 advertentie stand

A4 flyer

Afbeldingen voor LinkedIn

Afbeldingen voor PowerPointpresentaties

COMMUNICATIEMATERIALEN

DOWNLOADEN EN AANPASSEN

Op <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/> vindt u diverse communicatiematerialen die u kunt downloaden en gebruiken voor campagnes. Hieronder leest u welke materialen beschikbaar zijn en hoe u enkele van deze materialen kunt aanpassen met uw eigen logo.

Beschikbare materialen:

- Advertenties voor vakbladen, verkrijgbaar in de volgende formaten:
 - A4 (staand)
 - A5 (liggend)
 - A6 (staand)
- Afbeeldingen voor gebruik op LinkedIn en in PowerPointpresentaties
- Posters: A3-formaat
- Gesprekskaarten
- Informatiesheets
- Flyer voor het steunpunt van ABS-zorgprofessionals
- Folder voor het monitoringsprogramma van ABS-zorgprofessionals

Downloadopties

Voor sommige materialen van de bewustwordingscampagne zijn er twee versies beschikbaar:

1. **Open bestanden (InDesign):** deze kunt u naar een eigen ontwerper sturen om het logo van uw organisatie toe te voegen.
2. **Kant-en-klare bestanden:** deze zijn voorzien van het logo van ABS-zorgprofessionals en zijn direct te gebruiken.

De volgende materialen zijn beschikbaar als zowel open bestanden als kant-en-klare versies:

- Advertenties voor vakbladen in A4, A5, en A6
- A3-posters
- Gesprekskaarten

De overige materialen (afbeeldingen voor LinkedIn en PowerPoint, informatiesheets, uitingen van het steunpunt en monitoringsfolder) zijn alleen te downloaden als kant-en-klare bestanden met het logo van ABS-zorgprofessionals.

Werkt u met een ontwerpbureau?

Als u samenwerkt met een ontwerpbureau, kunt u de link naar de materialen <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/> en deze handleiding naar hen doorsturen. Zij kunnen de open bestanden eenvoudig aanpassen met uw logo.

Heeft u geen ontwerpbureau?

Als uw organisatie geen eigen ontwerper heeft, kunt u vrijblijvend een offerte aanvragen bij het bureau dat de campagne ontwikkeld heeft. Zij kunnen uw logo op de gewenste materialen plaatsen:

Lawine design
Contactpersoon: Sylvia Wink
030 258 12 33
happy@lawine.design

Gebruik van materialen

Maakt u gebruik van één of meerdere communicatiematerialen, dan horen wij dat graag! Wilt u dit laten weten aan Marlies de Rond, beleidsadviseur KNMG via info@abs-zorgprofessionals.nl en ook een voorbeeld mailen.

Disclaimer

De bewustwordingscampagne met vragen is ontwikkeld met behulp van verschillende communicatiemodellen gericht op bewustwording en gedrag bij zorgprofessionals. Om de kracht, kwaliteit en effectiviteit van de campagne te beschermen, is het niet toegestaan om andere vragen te gebruiken dan de vastgestelde vragen in het aangeleverde ontwerp.

Belangrijk is te beseffen dat de vragen die we gebruiken op effectiviteit getest zijn onder artsen. We hebben hieruit een selectie genomen waarvan we denken dat deze ook passen bij andere zorgprofessionals. U kunt hier zelf een selectie uit maken die het beste past bij uw beroepsgroep.

COMMUNICATIEMATERIAAL WAAROP U UW EIGEN LOGO KUNT PLAATSEN

Advertenties (voorbeeld A4)

De advertenties zijn te downloaden via <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/>. U kunt kiezen uit bestanden die al voorzien zijn van het ABS-zorgprofessionals-logo of templates waarin u eenvoudig het diapositieve logo van uw organisatie kunt plaatsen.

Alle advertenties zijn beschikbaar in verschillende formaten (A4 staand, A5 liggend, en A6 staand) en in varianten met diverse vragen, zodat u de toon kunt afstemmen op uw doelgroep. Alle materialen zijn direct klaar voor gebruik.

Dit is een voorbeeld van de originele advertentie zoals we voor ABS-zorgprofessionals gebruiken. Deze dient als uitgangspunt voor de advertentie voor uw beroepsgroep.

Op dit voorbeeld staat aangegeven welke maximale ruimte er is voor het logo. De hulplijnen geven de marges aan.

A3-poster

De posters zijn te downloaden via <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/>. U kunt kiezen uit bestanden die al voorzien zijn van het ABS-zorgprofessionals-logo of templates waarin u eenvoudig het diapositieve logo van uw organisatie kunt plaatsen.

De posters zijn beschikbaar met diverse vragen, zodat u de toon kunt afstemmen op uw doelgroep. Alle materialen zijn direct klaar voor gebruik.

Dit is een voorbeeld van de originele poster zoals we voor ABS-zorgprofessionals gebruiken. Deze dient als uitgangspunt voor de poster voor uw beroepsgroep.

Op dit voorbeeld staat aangegeven welke maximale ruimte er is voor het logo. De hulplijnen geven de marges aan.

Kaartenset 148x105mm

De kaarten zijn te downloaden via <https://abs-zorgprofessionals.nl/materialen/>. U kunt kiezen uit bestanden die al voorzien zijn van het ABS-zorgprofessionals-logo of templates waarin u eenvoudig het diapositieve logo van uw organisatie kunt plaatsen.

De kaarten zijn beschikbaar in verschillende varianten met diverse vragen, zodat u de toon kunt afstemmen op uw doelgroep. Alle materialen zijn direct klaar voor gebruik.

Dit is een voorbeeld van de voorkant van de originele kaart zoals we voor ABS-zorgprofessionals gebruiken. Deze dient als uitgangspunt voor de kaart voor uw beroepsgroep.

Dit is een voorbeeld van de achterkant van de originele kaart zoals we voor ABS-zorgprofessionals gebruiken.

Op dit voorbeeld staat aangegeven welke maximale ruimte er is voor het logo. De hulplijnen geven de marges aan.

HEB JE VRAGEN?

BEL OF E-MAIL ONS GERUST!

Steunpunt: 0900-0168

Overige vragen: info@abs-zorgprofessionals.nl

ABS-zorgprofessionals biedt hulp aan zorgprofessionals en hun omgeving bij problematisch middelengebruik en verslaving. Het hulpprogramma bestaat uit steun, advies, begeleiding en monitoring. Daarnaast maken we problematisch middelengebruik en verslaving in de gezondheidszorg bespreekbaar door middel van speciaal ontwikkelde communicatiematerialen.

ABS-zorgprofessionals is opgezet door een netwerk van organisaties waaronder de beroepsverenigingen van artsen (KNMG), apothekers (KNMP), fysiotherapeuten (KNGF), (gezondheidszorg)psychologen en psychotherapeuten (NIP), (ortho)pedagogen (NVO), physicians assistants (NAPA), tandartsen (KNMT), technisch geneeskundigen (NVvTG), verloskundigen (KNOV), V&VN (verpleegkundigen en verzorgenden) en verslavingsartsen (VVGZ). Tevens zijn SBOH, UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) en Ready for Change GGZ betrokken bij ABS-zorgprofessionals.

www.abs-zorgprofessionals.nl

Opmaak

Lawine design, Utrecht, www.lawine.design

Contactgegevens

KNMG Postbus 20051 3502 LB Utrecht - www.knmg.nl

Overname van teksten uit deze publicatie is toegestaan onder vermelding van de volledige bronvermelding 'Handleiding bij communicatiematerialen ABS-zorgprofessionals', november 2024.